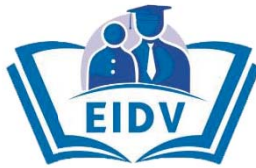

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

«СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕКТОРА БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ»

**Збірник тез доповідей
І Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
(Україна, Харків, 20 травня 2021 р.)**

Харків 2021

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Національної академії Національної гвардії України (протокол від 28.05.2021 р. №10)

C-69 I Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні аспекти військово-професійної діяльності сектора безпеки і оборони: виклики сьогодення»: Збірник тез доповідей, 20.05.2021 / під ред Трубавіної І.М., Міршука О.Є., Чупрінової Н.Ю. – Х.: НА НГУ, 2021. – 336 с.

Матеріали конференції розкривають соціальні проблеми сучасного сектора безпеки і оборони України, світовий і вітчизняний досвід їх вирішення, а також правові, соціальні, гуманітарні аспекти поліпшення якості здійснення військово-професійної діяльності. Матеріали містять тези теоретичного і практичного характеру, емпіричних досліджень і наукових експериментів, методичні розробки. Подано рекомендації для вирішення окреслених соціальних проблем військовослужбовців і членів їх сімей, сформульовано подальші напрямки досліджень в цьому напрямку. Матеріали об'єднують працівників міжнародних організацій, урядових структур і центральних органів державної влади, науковців цивільних і військових закладів вищої освіти, військовослужбовців, здобувачів вищої освіти 1,2,3 рівнів освіти.

УДК 355.1

ISBN 978-966-8671-68-5

DOI <https://doi.org/10.33405/200521>

За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей
відповідальність несе автор.

ЗМІСТ

Соколовський С.А. Вступне слово.....	10
СЕКЦІЯ 1. Сучасні соціальні проблеми військовослужбовців сектора безпеки і оборони.....	12
Бондар І.О., Ставицький О.І, Волинець Н.В. Актуальні проблеми військовослужбовців та членів їхніх сімей.....	12
Борисов І.В. Правова проблематика дієвості нормативно-правових актів з питань соціального захисту військовослужбовців, що позиціонуються як вища форма прояву державної волі.....	14
Бочковий О.В. Корупція як фактор впливу на соціально-психологічний стан фахівців сектору безпеки і оборони в Україні.....	20
Боярська-Хоменко А.В., Воронін А.І. Соціальні проблеми сімей військовослужбовців Канади.....	22
Гуляєв В.А. Соціальна підтримка членів сімей учасників АТО/ООС як соціальна проблема.....	24
Данилюк І.М. Проблеми та напрямки формування оптимістичного соціально-психологічного клімату у військових колективах НГУ.....	26
Іванов Т.С. Проблеми забезпечення безкоштовного проїзду військовослужбовців як складова соціальних гарантій з боку держави.....	28
Квіткін П.В., Дятлова І.В. Соціальна відповідальність особистості військового професіонала: актуальні проблеми формування.....	30
Ковальчук О.П. Вплив психотравматичних подій на життєдіяльність військовослужбовців.....	32
Козубцов І.М., Радченко М.М., Артемчук М.В. Проблема забезпечення житлом військовослужбовців: сутність, причини, наслідки та шляхи її рішення.....	33
Кондратюк С.М. Соціально-психологічні особливості роботи з сім'ями військовослужбовців.....	36
Кравченко О.В. Проблемні питання військово-соціального забезпечення військовослужбовців Національної гвардії України.....	38
Макогончук Н.В. Фейкові новини в соціальних мережах та способи їх виявлення.....	40
Москальова Л.Ю., Соколов А.Є Актуалізація питання підвищення рівня моральної стійкості майбутнього офіцера збройних сил України.....	42
Панков В.В. Сучасний стан соціального захисту військовослужбовців та напрямки розвитку.....	44
Пасічник В.І., Афанасенко В.С. Вдосконалення соціально-правового забезпечення у складових сектору безпеки і оборони України як актуальна проблема науково-прикладних досліджень.....	48
Семенов С.С., Бойко С.А. Нетрадиційні релігії та їх деструктивний вплив на державу та суспільство.....	50
Скрипкін М.С. Актуальні проблеми підтримання належного морально-психологічного стану серед військовослужбовців-учасників ООС.....	52

Федоренко А.В. Проблемні організаційно-правові питання соціального захисту військовослужбовців як локального складового елементу системи обороноздатності української держави.....	54
СЕКЦІЯ 2. Правові аспекти вирішення соціальних проблем військовослужбовців сектору безпеки та оборони.....	58
Білоус І.А., Меленті Є.О. Підготовка кадрів для служби безпеки України з урахуванням нових безпекових викликів.....	58
Гринько С.Д. Співвідношення позовної та набувальної давності.....	60
Кобзар І.І. Ретроспективна динаміка соціально-правового забезпечення військовослужбовців в історичному вимірі.....	65
Кузьменко Ю.В. Надбавки та допомога до пенсії по інвалідності військовослужбовцям та працівникам поліції.....	70
Кучма О.О., Рогач М.Ю. Тенденції позитивної трансформації соціального та правового захисту учасників операції об'єднаних сил як суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин.....	72
Лукаш С.С. Соціальний захист працівників органів Національної поліції України як державна гарантія.....	76
Орел О.В. Правова культура командира – вимога сьогодення.....	78
Полтавський Е.М. Вдосконалення нормативно-правового забезпечення службово-бойової діяльності правоохоронних органів у сфері безпеки дорожнього руху.....	79
Проценко Є.І. Правові проблеми визначення компенсаторного та мотивувального змісту складових системи соціального захисту військовослужбовців	81
Slepecký Jaroslav, Zaf'ko Jozef Analysis of the security system of the Czech Republic.....	85
Сердечна І.Л. До питання про визначення поняття набувальної давності.....	90
Якименко А.А. Нормативно-правові особливості реалізації права на освіту учасниками ООС.....	93
СЕКЦІЯ 3. Гендерний підхід в реформуванні сектора безпеки та оборони України.....	96
Левченко К.Б., Жуковська Г.Г. Забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки та оборони України: роль та місце у військово-професійній діяльності.....	96
Бугай Ю.Р., Меленті Є.О. Забезпечення гендерної рівності у Службі безпеки України.....	100
Ганаба С.О. Роль жінок в українських військових формуваннях: історичний аспект.....	103
Дем'янишина С.В. Роль критичного мислення у розвитку гендерної культури майбутнього офіцера.....	105
Капітонов С.В. Інтегрування гендерної складової у сектор безпеки і оборони.....	107
Кікінежді О.М., Кізь О.Б. Гендерно-справедливе середовище у ЗВО у	

контексті гуманітарної безпеки сусіпільного життя в Україні.....	109
Мусевич Р.Ю. Правова площина гендерного підходу в освіті.....	112
Островець А.М. Особлива роль Міжнародної організації праці у реалізації гендерної рівності військовослужбовців.....	114
Сахненко О.І. Гендерна компетентність як складова професійної компетентності учасників освітнього процесу сектору безпеки і оборони України.....	116
Соколовська Ю.В. Соціальні проблеми родини військовослужбовця: гендерні виміри.....	118
Ткач П.Б. Розвиток гендерної обізнаності як напрям стратегічних комунікацій національної академії національної гвардії України.....	121
Чеховська М.М., Лісовська О.Л. Гендерна складова охорони праці військовослужбовців сектору безпеки і оборони України.....	123
СЕКЦІЯ 4 Соціально-гуманітарні аспекти військово-професійної діяльності.....	127
Васильченко Р.В. Історична пам'ять як транслятор світоглядної традиції.....	127
Громико О.В., Будур І.М. Наратив як основа реалізації стратегічних комунікацій.....	129
Hula Ruslan Ukrainian state patriotism: essence, principles, contradictions.....	131
Денисенко А.О., Кін О.М. Деякі аспекти військового волонтерства в Україні.....	133
Kęsy Marcin , Pawliszczy Dariusz, Navolska Nataliya, Apostolyuk Oksana Krajowy Plan Odbudowy zarządzanie bezpieczeństwem ekonomiczno-społecznym państwa.....	135
Ковтун О.С. Соціологія армії в контексті конфлікту на сході України: значення, проблеми та перспективи.....	138
Непіпенко Л.П. До проблеми формування у курсантів цивілізаційної ідентичності сучасного українського суспільства.....	140
Салієнко О.О. Взаємодія органів державної влади як засіб протидії кризовим ситуаціям в Україні.....	142
Се Фей Військово-громадянське виховання учнівської молоді в КНР.....	144
Фалько С.А. Роль воєнно-історичних дисциплін у формуванні майбутніх воєнних лідерів у Національній Академії національної гвардії України.....	146
Ханенко І.І. Метапрограмний профіль жінки-керівника силових структур....	148
Чепель М.О. Інформаційна гігієна військовослужбовців Національної гвардії України.....	150
Шумовецька С.П. Комунікативний характер професійної діяльності офіцера-прикордонника та вимоги до його особистісних якостей.....	152
СЕКЦІЯ 5. Морально-психологічне забезпечення військово-професійної діяльності.....	155
Авраменко Д.О. Організація заходів психологічного відновлення особового складу під час виконання бойових завдань.....	155
Андрієтї А.В. Окремі психологічні підходи щодо роботи з особовим складом	

було б неможливо уявити собі десять-двадцять років тому. Активна позиція як сектору безпеки і оборони в цілому, так і Національної гвардії України зокрема щодо дотримання принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків є важливим підґрунтям зміцнення миру, безпеки і розвитку держави. А врахування сучасних тенденцій інтегрування та посилення політики гендерної рівності лише пришвидшить цей процес. Щоденно триває активна робота по впровадженню актуальних аспектів гендерної політики, включно з процесами активного залучення жінок до роботи в органах системи МВС, підготовки жінок, формування гендерно чутливої культури, запобігання випадкам гендерно зумовленого насилля та дискримінації на робочому місці, здійснення гендерного аналізу паспортів бюджетних програм та інших заходів, направлених на забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.

Світ прагне до гендерної рівності. Представництво жінок у військовому середовищі з кожним роком зростає і це не данина моді, а необхідність і для військ, і для суспільства в цілому.

УДК 159.922.1+37.015.3

Кікінежді Оксана Михайлівна, докторка психологічних наук, професор-завідувачка кафедри психології, директорка Науково-дослідного центру з проблем гендерної освіти та виховання учнівської та студентської молоді НАПН України Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Кізь Ольга Богданівна, доцентка кафедри психології, керівниця Школи гендерної рівності при Науково-дослідному центрі з проблем гендерної освіти та виховання учнівської та студентської молоді НАПН України Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ГЕНДЕРНО-СПРАВЕДЛИВЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ЗВО У КОНТЕКСТІ ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Створення гендерно-справедливого середовища у закладах вищої освіти, як складова гуманітарної безпеки суспільного життя в Україні, є гостро затребуваною проблемою сьогодення, оскільки стосується дотримання верховенства права, поваги до прав і свобод людини, людської гідності, взаємоповаги та взаєморозуміння, міжкультурного діалогу та недискримінаційної освіти у контексті реалізації Цілей сталого розвитку до 2030 року, затверджених Генеральною Асамблеєю ООН, Декларації Цілей розвитку тисячоліття, Стратегії з гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023, міжнародних стандартів якості життя та освіти, чинних нормативно-правових документів України.

Багаторічний досвід дослідження гендерних проблем та ознайомлення з досвідом зарубіжних країн в процесі діяльності спільного з НАПН України Науково-дослідного центру з проблем гендерної освіти та виховання учнівської та студентської молоді, створеного на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, дали можливість сформулювати власне бачення щодо подальшої інституалізації гендерно-освітніх технологій у вищу школу як дієвих механізмів забезпечення національного механізму державної гендерної політики. Узагальнення досвіду є метою статті. Зокрема, систематизовано наукові праці щодо системної протидії насиллю над неповнолітніми; введено питання про запобігання та протидію домашньому насильству в програми навчальних дисциплін спеціальностей (за переліком МОН), організовано та проведено міжнародні та всеукраїнські конференції з гендерної проблематики, розроблено інформаційний дайджест у межах щорічної Міжнародної кампанії «16 днів протидії насильству» (25 листопада – 10 грудня). Верифіковано досвід проведення гендерного аудиту та гендерного мейнстримінгу соціального компоненту освітнього середовища; уточнено індикатори антидискримінаційної експертизи освітнього контенту. Зasadничі принципи гендерно-справедливого середовища – це принципи соціальної справедливості, гендерної рівності, егалітарності та паритетності статей, в умовах функціонування яких забезпечується повноцінний розвиток особистості, незалежно від її статі, віку, дієздатності, раси, культури, віросповідання, етнічності тощо [3].

Пошук психолого-педагогічних механізмів формування гендерно-справедливого середовища у ЗВО передбачає розвиток інфраструктури Школи гендерної рівності як школи волонтерів, забезпечення атмосфери поваги до прав людини у всіх учасників освітнього процесу; пошук ефективних механізмів соціального партнерства «школа–родина–громада»; поширення антидискримінаційних та антибулінгових практик у сферу діяльності органів студентського самоврядування та молодіжних громадських організацій; розробку інформаційного порталу віртуального Музею толерантності ТНПУ у контексті реалізації політик рівних прав і можливостей та академічної доброчесності як пріоритетних напрямків діяльності університету.

Зокрема, співробітниця центру О.Кізь та О.Кікінежді 16 березня 2021 року на запрошення Київського інституту гендерних досліджень долучилися до віртуальної паралельної події у рамках Форуму неурядових організацій 65 сесії Комісії зі статусу жінок (Нью-Йорк) «Протидія анти-гендерній ідеології в Україні та Східній Європі», проведеної Світовою федерацією українських жіночих організацій, Фондом Фрідріха Еберта (Представництво в Україні) та Київським інститутом гендерних досліджень. 2 квітня 2021 року взяли участь у презентації довгоочікуваного перекладу українською мовою Словника Європейського інституту з гендерної рівності та обговоренні в експертному середовищі можливості нового словника для законотворення та впровадження політики рівності й недискримінації в умовах сьогоденної України. За словами Урядової уповноваженої з питань гендерної політики Катерини Левченко,

робота над словником символізує євроінтеграційну спрямованість української політики, яка неможлива без гендерної політики: «Робота над словником продемонструвала важливість розуміння принципу уніфікованості державної політики в сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» [2]. Переклад словника виконали експертки в сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків в рамках спільного проєкту Урядової уповноваженої з питань гендерної політики та Представництва Фонду імені Фрідріха Еберта. Як зазначила координаторка фейсбук-спільноти «Фемінізм УА» Марія Дмитрієва, словник сприятиме просуванню в Україні гендерної проблематики й досліджень [2].

На нашу думку, видання словника є важливим внеском у забезпеченні національного механізму політики гендерної рівності під час посилення патріархатних викликів паритетній демократії в Україні. Колективом авторів зроблена потужна смислова і виважена адаптація категоріально-поняттєвого апарату словника до українських реалій, що в контексті гуманітарної безпеки суспільного життя дасть змогу студентській, освітянській та академічній спільнотам керуватись принципами Європейської Стратегії з гендерної рівності, принципами егалітаризму (рівноцінності та паритетності статей) як ключовими принципами мирного співіснування різних культур в мирі, злагоді та гідності в об'єднаній Європі [2].

Співробітниками Науково-дослідного центру з проблем гендерної освіти та виховання учнівської та студентської молоді НАПУ-ТНПУ ім. В.Гнатюка С. Вихор О. Кізь, О. Кікінежді, В. Кравцемза для узгодження понятійно-категоріального апарату роботу над словником інтегровано до змісту психологічних та педагогічних дисциплін, зокрема: «Гендерна соціалізація дитини дошкільного віку» (III-ій освітньо-науковий рівень, спеціальність 012 Дошкільна освіта), «Гендерна психологія» (III-ій освітньо-науковий рівень, спеціальність 053 Психологія), «Гендерна педагогіка» (I-ий освітній рівень, спеціальність 012 Дошкільна освіта та II-ий освітньо-науковий рівень, спеціальність 073 Менеджмент (Управління навчальними закладами)), «Гендер у ЗМІ» (I-ий освітній рівень, спеціальність 061 Журналістика) тощо.

У межах реалізації НДТ «Психолого-педагогічні механізми створення гендерно-справедливого середовища для дітей та молоді у контексті реалізації Концепції Нової української школи» (керівник – д.п.н., професор, дійсний член НАПН України В. П. Кравець) подальшу співпрацю гендерно-освітнього Центру ТНПУ передбачає спільне проведення освітніх семінарів-вебінарів та заходів з проблеми формування гендерно справедливого середовища для дітей та молоді та обговорення словника із Відділенням загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України та Європейським Гуманітарним Університетом (м. Вільнюс, Литва).

Література:

1. Понад 120 учасниць з країн світу взяли участь у панелі з питань протидії антигендерній ідеології, котру українки провели на неурядовому Форумі 65

сесії Комісії ООН зі статусу жінок. URL: https://www.kgsi.org.ua/news_n_events/ponad-120-uchasnic-z-krain-svitu-vzyali-uchast-u-paneli-z-pitan-protidii.

2. У Києві презентували український переклад Словника Європейського інституту з гендерної рівності. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3220596-v-ukraini-vidali-pereklad-clovnika-evropejskogo-institutu-z-gendernoi-rivnosti.html>.

3. Psychology of the Gender-Equitable Environment: Research of Problems / O. M. Kikinezhdi [et al.]. Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment. 2020. Vol. 8, n. 3. P. 538-547. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/16320/1/Kikinezhdi_JIDDTV8N3A31.pdf.

УДК 340.13

Мусевич Руслан Юрійович, заступник начальника відділу євроатлантичної інтеграції (координатор з гендерних питань в Академії) Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПРАВОВА ПЛОЩИНА ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ

Актуальність дослідження. Питання забезпечення гендерної рівності в різних сферах суспільного життя України, в тому числі і в освітній, залишаються у фокусі пильної уваги як міжнародних так і національних урядових та неурядових організацій. Це впливає на всі сфери міжнародного та внутрішнього співробітництва та спонукає наше суспільство до розвитку гендерного законодавства.

Мета дослідження полягає в теоретичному аналізі сьогоденного стану системи національного законодавства в області досягнення гендерної рівності в сфері вищої освіти.

Національне законодавство України умовно можна розподілити на чотири групи:

Перша група – це міжнародно-правові договори, ратифіковані Україною у встановленому законом порядку, які відповідно до статті 9 Конституції України є частиною національного законодавства. Норми таких документів мають пріоритетну силу в порівнянні із нормативно-правовими актами, прийнятими на національному рівні.

Друга група – нормативно-правові акти, які містять загальні норми, визначають стратегічні та концептуальні питання, пов'язані з формуванням та реалізацією гендерної політики що стосуються суспільства в цілому, а не тільки в області досягнення гендерної рівності в сфері вищої освіти. До цієї групи варто віднести як закони, так і державні стратегії, програми та плани, які